

רשומות

הצעות חוק

18 ביולי 1994

2294

י' באב התשנ"ד

עמוד

556	הצעת חוק איסור הפליה בעבודה, התשנ"ד-1994
	תיקונים עקיפים:
	חוק בית הדין לעבודה, התשכ"ט-1969
	חוק שירות התעסוקה, התשי"ט-1959
559	הצעת חוק שוויון ההזדמנויות בעבודה (תיקון מס' 2) (הוראות שונות), התשנ"ד-1994
561	הצעת חוק חינוך (תנאי קבלה למוסדות להשכלה גבוהה), התשנ"ד-1994

מתפרסמות בזה הצעות חוק של חברי הכנסת מטעם ועדת העבודה והרווחה של הכנסת:

[856] הצעת חוק איסור הפליה בעבודה, התשנ"ד-1994*

איסור הפליה 1. (א) לא יפלה מעביד בין עובדיו או בין דורשי עבודה בשל גילם, מראם החיצוני, צבעם, גזעם, לאומיותם, השקפתם, אמונתם או מפלגתם, בכל אחד מאלה:

- (1) קבלה לעבודה;
- (2) תנאי עבודה;
- (3) קידום בעבודה;
- (4) הכשרה או השתלמות מקצועית;
- (5) פיטורים או פיצויי פיטורים.

(ב) לענין סעיף קטן (א) רואים כהפליה גם קביעת תנאים שלא ממין הענין.

(ג) אין רואים הפליה לפי סעיף זה כאשר היא מתחייבת מאופיים או ממהותם של התפקיד או המשרה.

(ד) אין רואים הפליה לפי סעיף זה, לענין זכותה של עובדת לפרוש מהעבודה בגיל הנמוך מגיל הפרישה של עובר, כאמור בהוראות סעיף 2 לחוק גיל פרישה שווה לעובדת ולעובד, התשמ"ז-1987.¹

אי תחולה 2. (א) לענין סעיף 1 אין רואים כהפליה העדפה של עובד שהוא בן משפחתו של המעביד, ובתאגיד – בן משפחתו של בעל השליטה בו; לענין זה –

- (1) "בן משפחה" – בן זוג, הורה, ילד, נכד, אח, אחות או בני זוגם של אלה;
- (2) "בעל שליטה בתאגיד" – מי שבידו או ביחד עם בני משפחתו שליטה ישירה או עקיפה בעסקיו ובניהולו של התאגיד.

(ב) הוראות חוק זה לא יחולו לגבי עובד המועסק שלא לצורך עסקו או משלח ידו של מעבידו.

(ג) הוראות חוק זה לא יחולו לגבי מעביד המעסיק פחות מששה עובדים.

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיף 42א לאותו חוק קובע איסור פליה על פרסום מודעות כדבר הצעת עבודה שיש בהן משום הפליה מהטעמים האמורים.

הסעיפים האמורים קשים לאכיפה בשל היעדר מנגנוני בקרה ופיקוח, ובשל הקושי להוכיח הפליה, ובנוסף לכך אינם נותנים תרופה אזרחית לאדם שהופלה בשל אחד מהטעמים המנויים בחוק. החוק אף אינו ממצה – הוא דן בקבלה לעבודה בלבד, ואינו דן בפיטורין, קידום, תנאי

שוויון זכויות למניעת אפליה הם מאבני היסוד שעליהן מושתתת מדינת ישראל, כאמור במגילת העצמאות.

חשיבות רבה נודעת לקיום השוויון בתחום התעסוקה.

סעיף 42 לחוק שירות התעסוקה, התשי"ט-1959, אוסר על אפליה בקבלה לעבודה מטעמי גיל, מין, גזע, דת, לאום, ארץ מוצא או השתייכות מפלגתית.

* הצעות חוק מס' –

תתקט"ד, הועברה לוועדה ביום כ"ג באייר התשנ"ד (4 במאי 1994); תתרי"ז, הועברה לוועדה ביום ו' בטבת התשנ"ד (20 בדצמבר 1993); שני"ה, הועברה לוועדה ביום ו' בטבת התשנ"ד (20 בדצמבר 1994).

¹ ס"ח התשמ"ז, עמ' 48.

3. מעביד או הזקוק לעובד לא יפרסם מודעה בדבר הצעת עבודה או שליחה להכשרה מקצועית שיש בה משום הפליה כאמור בסעיף 1.
4. לשם תיקון הפליה האסורה לפי סעיף 1, לא יהא מעביד רשאי לגרוע מזכויותיו של עובד אחר או לשנות את מצבו לרעה.
5. (א) לא יפגע מעביד בעובד בענינים המנויים בסעיף 1 מחמת תלונה או תביעה של העובד לענין חוק זה או מחמת שסייע לעובד אחר בקשר לתלונה או לתביעה לפי חוק זה.
(ב) במשפט פלילי או אזרחי בשל הפרת סעיף קטן (א) תהא זו הגנה אם פעולת המעביד ננקטה בשל תלונת שווא או סיוע לגבי תלונת שווא שנעשו בזדון ובידיעה שהתלונה היא תלונת שווא.
6. (א) השר ימנה מפקחים לענין פיקוח על ביצוע הוראות חוק זה.
(ב) לשם ביצוע תפקידיו לפי חוק זה רשאי מפקח –
(1) לדרוש מכל מעביד או מכל מי שזקוק לעובד ומכל אדם אחר הנוגע בדבר, להמציא לו כל מידע שבידו הנוגע לחוק זה;
(2) לאחר מתן הודעה מוקדמת – להיכנס לכל מקום עבודה ולחקור את הבעלים וכל אדם אחר הנוגע בדבר שבאותו מקום, ולברוק את המסמכים הנוגעים לעובדים באותו מקום עבודה.
(ג) מפקח רשאי לרשום בפרוטוקול את תשובותיו והודעותיו של מי שהוא חקר על פי סעיף זה, ודין פרוטוקול שנרשם כאמור כדין הודעה שנרשמה בהתאם לסעיף 2 לפקודת הפרוצדורה הפלילית (עדות)², וסעיף 3 לפקודה האמורה יהול עליו.
(ד) לענין סעיף קטן (ב), אין אדם חייב למסור ראיה העשויה להפילו.
7. בתובענה של הורש עבודה או של עובד בשל הפרת הוראות סעיף 1, תהא חובת ההוכחה על המעביד כי פעל שלא בניגוד להוראות סעיף 1 –
(1) לענין קבלה לעבודה, קידום בעבודה, תנאי עבודה, שליחה להכשרה או השתלמות מקצועית, או תשלום פיצויי פיטורים – אם קבע המעביד לגביהם תנאים או כישורים, ודרוש העבודה או העובד, לפי הענין הוכיחו כי נתקיימו בהם התנאים או הכישורים האמורים;
(2) לענין פיטורים מהעבודה – אם הוכיח העובד שלא היתה בהתנהגותו או במעשיו סיבה לפיטוריו.

ד ב ר י ה ס ב ר

הפליה בקבלה לעבודה בשל נימוק שאינו ענייני, המבוסס על דעה קדומה או נטיות לב, הינה לא רק חוויה משפילה אלא יוצרת מירמור בקרב אוכלוסיה מסוימת ועלולה ליצור קרעים עמוקים בין אזרחי המדינה. חקיקה האוסרת הפליה מכל סוג מקובלת זה שנים בארה"ב ובקנדה ומוצע שגם ישראל תאמץ אותה.

עבודה, השתלמות מקצועית וכיו"ב סוגיות המוסדות בחוק שוויון הזדמנויות בעבודה, התשמ"ח-1988.

הפליות מסיבות שונות נפוצות למרות הוראת חוק העונשין בדבר איסור הסתה לגזענות בשל צבע, השתייכות לגזע או למוצא לאומי אתני. החוק כיום אינו פותר את ההפליה בקבלה לעבודה כאשר ההפליה אינה מתחייבת מאופיים או ממהותם של התפקיד או המשרה.

² חוקי א"י, כרך א', עמ' 439.

- זכות תביעה 8. תובענות בשל הפרת הוראות חוק זה יכול שיוגשו בידי העובד, או בידי ארגון העובדים היציג באותו מקום עבודה, ובאין ארגון עובדים כאמור – בידי ארגון העובדים שהעובד חבר בו.
- זכות התערבות בתובענות 9. בתובענות בשל הפרת הוראות חוק זה רשאי בית הדין לעבודה לתת לארגון העוסק בזכויותיו של מי שלגביו אסורה ההפליה מכוח סעיף 1, להשמיע את דברו בדרך שיוורה.
- סמכות שיפוט ותרופות 10. לבית הדין לעבודה תהא סמכות ייחודית לרון בהליך אזרחי בשל הפרת הוראות חוק זה, והוא רשאי –
- (1) לפסוק פיצויים אף אם לא נגרם נזק של ממון בשיעור שיוראה לו בנסיבות הענין;
- (2) ליתן צו מניעה או צו עשה, אם ראה שהענקת פיצויים בלבד לא תהא צודקת; כבואו להוציא צו כאמור יביא בית הדין בחשבון, בין היתר, את השפעת הצו על יחסי העבודה במקום העבודה ואת האפשרות שעובר אחר ייפגע, ולגבי פיתורים הנובעים מצמצומים בעבודה גם את הוראותיו של הסכם קיבוצי החל על הצדדים. הוראות סעיף קטן זה כוחן יפה על אף האמור בסעיף 23(2) לחוק החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה), התשל"א-1970.³
- שכר מולן 11. קבע בית הדין לעבודה בתובענה של עובד לפי חוק זה, כי מגיעים לעובד הפרשי שכר עבודה או פיצויי פיטורים, יהיה, לענין חוק הגנת השכר, התשי"ח-1958,⁴ המועד לתשלום – היום השמיני שלאחר מתן פסק הדין, ו"היום הקובע", לענין הפרשי שכר עבודה – היום התשיעי שלאחר מועד התשלום כאמור.
- התיישנות 12. לא יזדקק בית הדין לעבודה לתביעה אזרחית בשל הפרת הוראות חוק זה שהוגשה לאחר שחלפה שנה מיום שנוצרה העילה.
- עונשין 13. (א) העובר על סעיפים 1, 3 או 5, דינו – כפל הקנס הקבוע בסעיף 61(א) לחוק העונשין, התשל"ז-1977.⁵
- (ב) בעבירה על הוראת סעיף 3 לא יישא באחריות פלילית אלא המעביד או הזקוק לעובד.
- אהריות אישית בעבירות של חבר בני אדם 14. נעברה עבירה לפי חוק זה בידי חבר בני אדם, רואים כאחראי לה גם כל שותף – למעט שותף מוגבל – או פקיד אחראי של אותו חבר, ואפשר להביאו לדין כאילו הוא עבר את העבירה, אם לא הוכיח שהעבירה נעברה שלא בידיעתו או שנקט את כל האמצעים הנאותים למניעתה.
- דין המדינה 15. לענין חוק זה דין המדינה כמעביד כדין כל מעביד אחר.

ד ב ר י ה ס ב ר

לקבוע את כל התרופות המשפטיות הקיימות בחוק שוויון ההזדמנויות בעבודה גם לגבי סוגי האפליה האמורים.

לפיכך, מוצע לקבוע ולעגן בחוק את איסור ההפליה בעבודה בתחומים של קבלה לעבודה, תנאי עבודה, קידום בעבודה, הכשרה מקצועית, פיטורים או התפטרות וכמו כן

³ ס"ח התשל"א, עמ' 16.

⁴ ס"ח התשי"ח, עמ' 86.

⁵ ס"ח התשל"ז, עמ' 226.

16. בחוק בית הדין לעבודה, התשכ"ט-1969⁶, בתוספת השניה, בסופה יבוא: "חוק איסור הפליה בעבודה, התשנ"ד-1994".

תיקון חוק בית הדין לעבודה

17. סעיפים 42 ו-77א לחוק שירות התעסוקה, התשי"ט-1959⁷ - בטלים.

תיקון חוק שירות התעסוקה ביצוע ותקנות

18. שר העבודה והרווחה ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות בכל הנוגע לביצועו.

חברי הכנסת: בני טמקין, יעל דיין, נעמי בלומנטל, האשם מחאמיד, ענת מאור, תמר גוז'נסקי, נעמי חזן

⁶ ס"ח התשמ"א, עמ' 285.
⁷ ס"ח התשי"ט, עמ' 32.

[857] הצעת חוק שוויון ההזדמנויות בעבודה (תיקון מס' 2) (הוראת שונות), התשנ"ד-1994*

1. בסעיף 2(א) לחוק שוויון ההזדמנויות בעבודה, התשמ"ח-1988¹ (להלן - החוק העיקרי), אחרי פסקה (5) יבוא:

תיקון סעיף 2

"(6) זכויות, תשלומים והטבות הניתנים בקשר לפרישה מהעבודה".

2. במקום סעיף 4 לחוק העיקרי יבוא:

החלפת סעיף 4

"זכויות הורה 4. (א) זכאית עובדת, בהתאם לתנאי העבודה הנהוגים במקום עבודתה, לזכות בקשר להורות, תהא זכות זו נתונה גם לעובד המועסק במקום עבודה שבו נהוגים תנאי עבודה כאמור, אם נתקיים בו אחד מאלה:

(1) בת זוגו היא עובדת ולא נעדרה מעבודתה מכוח זכאותה כאמור בסעיף קטן (ב)(1) או (2) או שלא השתמשה בזכות כאמור בסעיף קטן (ב)(3) או (4);

(2) הילד נמצא בהזקתו הבלעדית.

(ב) בסעיף זה, "זכות להורות" - כל אחד מאלה:

ד ב ר י ה ס ב ר

(2) להעמיק את תפיסת ההורות כתפקידם של שני בני הזוג ולאפשר לכל אחד מהם, לפי רצונם, לנצל את הזכויות בקשר ליום עבודה מקוצר, שימוש בשירותי מעון לילדים, וקבלת השתתפות בעלות החזקתו של הילד במעון;

(3) להקל את נטל ההוכחה המוטל על עובד בשל אפליה אסורה לפי החוק, ולהחילה גם על הטרדה מינית בעבודה;

מהנסיין שהצטבר בהפעלת חוק שוויון ההזדמנויות בעבודה מתברר שיש צורך לעשות בו כמה תיקונים כדלקמן:

(1) להבטיח איסור הפליה גם לגבי זכויות, תשלומים והטבות הניתנים בקשר לפרישה מהעבודה;

* הצעות חוק מס' -

תק"ז, הועברה לוועדה ביום י' בכסלו התשנ"ד (24 בנובמבר 1993); תתפ"ו, הועברה לוועדה ביום כ"ד בכסלו התשנ"ד (8 בדצמבר 1993); תתרג"ד, הועברה לוועדה ביום כ"ה באדר התשנ"ד (8 במרס 1994); ס"ח התשמ"ח, עמ' 38; התשנ"ב, עמ' 37.

- (1) היעדרות מעבודה בשל מחלת ילד;
- (2) יום עבודה מקוצר בשל היותה אם לילד;
- (3) זכות להשתמש בשירותי מעון שהמעביד מעמיד לרשות ילדי העובדים;
- (4) השתתפות המעביד בעלות החזקתו של ילד במעון.
- 7 תיקון סעיף 7 .3 בסעיף 7 לחוק העיקרי, אחרי "בעובד" יבוא "או בדורש עבודה" ואחרי "העובד" יבוא בכל מקום "או דורש העבודה".
- 9 תיקון סעיף 9 .4 בסעיף 9 לחוק העיקרי –
- (1) ברישה, במקום "סעיף 2" בכל מקום יבוא "סעיפים 2 או 7";
- (2) אחרי פסקה (2) יבוא:
- "(3) לענין פגיעה בעובד או בדורש עבודה מחמת הטרדה מינית לפי סעיף 7, אם הזכיר העובד או דורש העבודה כי הוא הוטרד מינית כאמור בסעיף 7."
- הוספת סעיף 10א .5 אחרי סעיף 10 לחוק העיקרי יבוא:
- "דיון בדלתיים סגורות
10א. (א) בהליך לפי חוק זה בשל הטרדה מינית, או בשל הפליה מחמת נטיה מינית, רשאי בית הדין לעבודה לדון בדלתיים סגורות.
- (ב) בית הדין לעבודה רשאי להרשות לאדם או לסוגי בני אדם להיות נוכחים בעת דיון בדלתיים סגורות, כולו או מקצתו.
- (ג) לא יפרסם אדם דבר על דיון שהתנהל בדלתיים סגורות לפי סעיף קטן (א), אלא ברשות בית הדין לעבודה.
- (ד) העובר על הוראת סעיף קטן (ג), דינו – מאסר ששה חודשים."
- 6 בסעיף 12 לחוק העיקרי, בסופו יבוא: "או בידי ארגון העוסק בזכויות של מי שנאסרה הפלייתו לפי הוראות סעיף 2, אם הסכים לכך העובד".
- 14 תיקון סעיף 14 .7 בסעיף 14 לחוק העיקרי, במקום "לאחר שחלפו ששה חודשים" יבוא: "לאחר שחלפו שנים עשר חודשים".

ד ב ר י ה ס ב ר

- (4) לאפשר דיון בדלתיים סגורות הן בתביעה על הטרדה מינית והן בתביעה על אפליה בשל נטיה מינית;
- (5) להרחיב את זכות התביעה העצמאית גם לארגונים ציבוריים העוסקים בזכויות נשים ולארגונים אחרים העוסקים באוכלוסיות המנויות בסעיף 2 לחוק;
- (6) לתארך את תקופת ההתיישנות הקבועה היום בחוק להגשת תביעות משה חודשים לשנים עשר חודשים.
- תכרי הכנסת: ענת מאור, יעל דייז, נעמי תזן, תמר גוז'נסקי, נעמי בלומנטל, אבי יחזקאל

מתפרסמת בינה הצעת חוק של חבר הכנסת מטעם ועדת החינוך והתרבות של הכנסת:

**הצעת חוק חינוך (תנאי קבלה למוסדות להשכלה גבוהה),
התשנ"ד-1994***

[858]

1. בחוק זה –
"מוסד" – מוסד להשכלה גבוהה שהמועצה להשכלה גבוהה הכירה בו לפי חוק המועצה להשכלה גבוהה, התשי"ח-1958.¹
2. (א) חובה על מוסד להשכלה גבוהה לקבל כתלמיד מן המניין לשנת הלימודים הראשונה בל אדם הזכאי לתעודת בגרות, לכל מקצוע לימוד שאותו הוא מעוניין ללמוד.
(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), יהיה המוסד רשאי לקבוע את הרכב תעודת הבגרות הנדרש כתנאי לקבלה לכל מקצוע ומקצוע.
3. בתום שנת לימודיו הראשונה יקבע המוסד אם הסטודנט זכאי להמשיך ללימודי השנה השנייה באותו המסלול וזאת בהתחשב בציוניו בשנה הראשונה ובמכסה שתיקבע על ידי המוסד.
4. היו כמה סטודנטים בעלי ציונים זהים, יתקבל לשנה ב' זה שממוצע ציוני תעודת הבגרות שלו טוב יותר.
5. שר החינוך והתרבות ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות בכל הנוגע לביצועו.

ד ב ר י ה ס ב ר

- (1) הערכת המציע בדבר עלותו של החוק היא – 30 מיליון ש"ח לשנה.
(2) הערכת משרד האוצר הינה כדלקמן:
כח אדם – 310 מיליון ש"ח
הוצאות שוטפות – 60 מיליון ש"ח
שכר לימוד (הכנסות) – 120 מיליון ש"ח
ביגוי חר פעמי – 600 מיליון ש"ח
סה"כ בבסיס התקציב (כל שנה) – 250 מיליון ש"ח
סה"כ הוצאה חר פעמית – 600 מיליון ש"ח.
(3) המימון להוצאות יבוא מסעיף 47 לתקציב המדינה – הרורה הכללית.

חבר הכנסת **סילבן שלום**

על פי המצב הנהוג כיום, אורחים רבים לאחר שירותם הצבאי אינם מסוגלים להמשיך ולבחור את המשך עחידם במסלול האקדמי, זאת על אף שהיו מעונינים בכך.

תנאי הקבלה למוסדות להשכלה גבוהה, מתבססים על קריטריונים שכבר הוכחו כלא אמינים וכלא משקפים את התאמתו של אותו אדם ויכולתו להמשיך בלימודים אקדמיים.

מוצע לאפשר קבלה לפקולטאות השונות לכל תושבי ישראל, וגם לאלה אשר מגיעים משכבות מצוקה, ואשר רמת הלימוד בבית ספרם לא היתה גבוהה מספיק וברור לכולם כי אין זו אשמתם.

הצעת חוק זו באה לפתור בעיה זו ולאפשר לכולם להתחיל את מסלולם האקדמי באותו שלב, ולאפשר למי שבאמת מתאים להמשיך את לימודיו גם מעבר לשנה הראשונה.

* הצעת חוק מס' תתרכ"ה: הועברה לוועדה ביום כ"ג בכסלו התשנ"ד (7 בדצמבר 1993).
¹ ס"ח התשי"ח, עמ' 191.

1

סודר בסדר-צילום והודפס במדפיס הממשלתי, ירושלים

ISSN 0334-3030

המחיר 1.76 שקל חדש